

B. M. II 29.

h. 1, 12.

X 1876237

II R
1158

2. D. B. V

DISPUTATIO IURIS PVBLCI

exhibens

AVREÆ BVLLÆ

CONTROVERSIAS POTIORES,

Quam,

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO,

SERENISSIMO IVVENTVTIS PRINCIPE

DN. FRIDERICO

WILHELMO,

MARCHIONE BRANDENBURG. ET ELECTORATVS
HEREDE, &c. &c.

IN ILLVSTRI ACADEMIA FRIDERICIANA
PRÆSIDE

DN. IOANNE SAMVELE
STRYKIO,

I. V. Doct. & Profess. Publ. Ordinar.

PATRONO SVO ÆTATEM COLENDO

IN AVDITORIO MAIORI HORIS CONSVETIS

Die I. Februar. A. MDCXCIX.

Placidæ eruditorum disquisitioni submittit

IO. IONAS KVCKVCK,

Hannoueranus.

HALÆ MAGDEBURGICÆ,

Litteris CHRISTIANI HENCKELII, Acad. Typogr.

*de Controversiis Aureæ Bullæ Vol. II. 22. a.
de cautionibus indefinitis. Vol. X. 22. b*

3115

13

DISPUTATIO IURIS PUBLICI
exhibens

AVRILIAE

CONTRORSAS POTORES

Quam

RECTORI MAGNIFICENTISSIMO

SERENISSIMO IUVENTUTIS PRINCIPALI

DR. FRIEDRICH

DR. JOHANNES SAMUEL

STRYKIO

I. V. Doct. & Prof. Publ. Ord. etc.

PATRONE STONATIUM COLLENDI

In Auditorio Majori Joris Conspectu

Dr. A. Thomae & M. C. Thomae

plac. & instructio dispositione etc.

JOHANNES STRYKIO

Hannoversis

HABE MAGDEBURGICA

L. J. Christiani Thomae, Act. Typogr.

AVREÆ BVLLÆ

CONTROVERSÆ

ASSERTIO I.

Inter LL. Imperii fun-
damentales, quibus hodie utimur,
præcipua est Aurea Bulla, utpote
in qua forma, eligendi caput Impe-
rii, præscripta, & Electorum in hoc
negotio prærogatiua clarissime
asserta.

II.

Aurea Bulla Brabantina, cuius mentio facta est in Ca-
pitulatione Leopoldi, *Art. 8.* penitus ab ista differt, quam
si ob insigne grauamen, quod vicinis statibus infert, non
auream, sed plumbeam, dixeris, nomen rei conueniret;
vnde illam vel abrogandam, vel, concessio retorsionis
iure, restringendam voluerunt Status. Bullam vero
hanc Brabantinam refert integram Dn. Thulemarius
in Tr. de Aur. Bull. p. 130.

III.

Bulla, non diplomatis, sed Sigilli nomen est, nec in
hodiernis diplomatibus Cæsareis eius cessat usus, sed qui
noua dignitate ornantur, hanc aurea Bulla muniendam

si cupiant, XLVI. Ducatis taxæ imperiali solutis, obtinebunt.

IV.

Autor A. Bullæ Carolus IV. Imperator est, hunc vero per Bartolum eandem conscribi curasse, nulla certa ratione probatur.

V.

Textus A. Bullæ originalis latinus est, hinc ille saltem in casu dubio allegandus est, præsertim cum versio Germanica non raro discedat a latina.

VI.

Quamuis ergo Francofurti in eadem cistula, vbi latinum exemplar deprehenditur, versio Germanica adseruetur, literis monachalibus conscripta, & hinc antiquitatis præsumtionem habeat, sigillo tamen destitutam esse, testatur Dn. Thulemar. *dict. L. c. 9. §. 3.* & hinc nec authenticam fidem merebitur.

VII.

Carolus IV. Romanum Imperatorem se haud iniuria vocavit, nec iniuste hunc titulum adhuc hodie vsurpant Imperatores, cum ad titulum possessio absolute necessaria non sit.

VIII.

Titulus DEI GRATIA Principibus & Principali dignitate fulgentibus hodie competit, quanquam ad Comites quosdam successu temporis fuerit extensus. Non tamen præcise ob superioritatem territorialem hic titulus debetur, sed ob dignitatem.

IX.

An Aurea Bulla omnium Imperii Statuum consensu condita sit, non vulgaris momenti quæstio est? Affirmatiuam euincere videntur verba finalia; *Affidentibus nobis*

omni-

omnibus Principibus &c. Verum alia ratio assidentium, alia consultantium. Nec enim ex verbis A. B. apparet, cum reliquis Imperii Statibus quicquam consultatum esse, quam cum solis Electoribus. Et singularis omnino textus est in A. B. *cap. XII. §. 2.* vbi de solenni Curia sua testatur Carolus, hanc celebratam fuisse *cum venerabilibus Ecclesiasticis & illustribus secularibus Principibus Electoribus & multis aliis Principibus & Proceribus*, sed vbi de sanctione ipsa & prævia deliberatione agit, cum solis Principibus Electoribus deliberatum, & de ipsorum consilio hoc statutum esse, asseritur.

X.

Imo nec ostendi poterit per A. B. aliis Imperii Statibus ius quoddam quæsitum esse, sed solis tantum Electoribus. Hinc reliquorum Statuum ne quidem mentio facta, quod vel exinde apparet, dum Imperator noviter electus, ne quidem Principum & Statuum reliquorum iura confirmare tenetur, sed tantum Electorum A. B. *c. 2. §. 8.* Vbi vero aliorum Statuum mentionem iniicit Bulla, hoc tantum contingit vbi onus ipsis imminet, non vbi commodum, vid. *cap. 1. §. 2. 4. 6. 7. 8. & 9.*

XI.

Cum itaque de iuribus Collegii Electoralis hic præcipue dispositum sit, dubium non est, posse Imperatorem cum consensu Collegii Electoralis, in vno vel altero puncto ab A. B. discedere, cuius rei exempla refert Dn. Thulemar. *de Octouirat. c. 26. p. 583.*

XII.

Exinde ratio decidendi dependet, an Status Imperii, qui Electores non sunt, ius ex A. B. fundatum habeant, nonum Electoratum impugnandi, vel consensus sui necessitatem ad hoc negotium vrgendi.

A 7

XIII

XIII.

Certissimam Rebuspubl. conciliat ruinam discordia litesque intestinae, vti prolixè *in proem.* docet Carolus IV. Imp. Interdum tamen nullum commodius Rempubl. pristino vigori restituendi remedium subest, quam lites ac discordias ferendo, quorsum vulgatum illud: *Diuide & Imperabis.*

XIV.

Non probari valide ex *proem.* A. B. potest, nobiles Imperii immediatos fuisse Status Imperii. Hodie vero illos ad Statuum classem referendos non esse, constat, quia voto & Sessione in comitiis minime gaudent.

XV.

Plenitudo potestatis Imperialis, cuius hic in fin. *Proem.* mentio fit, nil diuersum a Legibus fundamentalibus continet, sed ex his vtique diiudicanda.

XVI.

Ad Cap. I.

Ius conducendi vltra territorium non competit, nisi vel ex conuentione vel ex præscriptione hoc sibi quisquam acquisiuerit.

XVII.

Quamuis ex A. B. dispositione contrauenientibus priuatio omnium feudorum immineat, a quibuscunque illa obtinuerint. Non tamen feuda delinquentis quæ mediate ab Imperio possidet, Imperatori cedunt amplius, sed Principi illi, a quo eadem possidet.

XVIII.

Pari ratione si Ciuis Imperii mediatu contra dispositionem A. B. peccauerit, non Imperatori; sed Principi, sub quo immediate degit, executio competit, quod nouissimæ Imp. Capitulationes abunde probant.

XIX.

XIX.

Qui Imperiali banno subiicitur & omnibus feudis
vbicunque sitis priuatur, retinere tamen illa potest, quæ
extra Imperium habet, cum bannum extra Imperium
non extendatur.

XX.

Pœna Banni, ac priuationis Iurium, non vna eadem-
que est, sed illa hac grauior, quamuis in multis conue-
niant. Fœminis autem hæc quidem, sed non banni pœ-
na dictari solet, ne detur occasio pudori feminino vim
inferendi.

XXI.

Banno Imperiali ob crimen punitus, impune qui-
dē offenditur, sed nō mox impune occiditur. Peccat ergo
bannitum occidendo, nisi in Rempublicam peccare per-
gat, & facile apprehendi nequeat.

XXII.

Non est in potestate Imperatoris aliquem Statuum
Imperii ipso facto in bannum coniicere; sed processus
sufficiens præcedat, & Electorum consensus accedat,
necessum est, imo & reliquorum Statuum, si res moram
ferat, per *Capitul. Leopoldi Art. 28.*

XXIII.

Electores ad Electionis locum proficiscentes, a
Principibus, per quorum territoria transeunt, vt condu-
ctum petant necessum non habent; quanquam si petitus
fit, specialem securitatem præstare Princeps territorii
teneatur.

XXIV.

Princeps spoliatio in suo Territorio ad restitutio-
nem damni non obligatur, nisi concurrat culpa id est, si
inquirendis & persequendis latronibus debitam non im-
penderit diligentiam.

XXV.

XXV.

Qui per viam insolitam iter facit, ei dominus territorii ad restitutionem damni non tenetur, cum sibi imputet, quod via regia non inceserit, Electoribus tamen libera competit facultas, per quæ loca transire velint, ubi semper ipsis conductus præstandus.

XXVI.

Ius conuocandi Electores ad electionem noui Imperatoris, quondam soli Moguntino competiisse, dubium est; per A. B. vero specialiter illud obtinuit.

XXVII.

Moguntino mortuo competit quidem Capitulo ius voti & sessionis in Comitibus, verum non facultas ad diætam electionis Imperatoriæ conuocandi, sed ipsi Electores proprio motu conuenire possunt. Licet Capitulum facile sibi consulere possit per festinatam noui Archi-Episcopi electionem.

XXVIII.

Habet Moguntinus conuocandi ius ex sola electione, etiam si a Pontifice nondum confirmatus sit, ea tamen quæ ordinis sunt, ante hanc confirmationem expedire nequit.

XXIX.

Principes Electores, quamuis inuestituram ab Imperatore nondum obtinuerint, nihilominus ad Electionem admittendi. Quod & in Ecclesiasticis verum puto, postquam a Capitulo electi. Quod enim illis successio, hoc his electio tribuit.

XXX.

Ad Electionem noui Imperatoris Electores omnes & singuli conuocandi, nisi alter eorum delicto forte inhabilis effectus, cuius rei exemplum electio Ferdinandi III. præbuit, quoad Electorem Treuirensis, Viennæ de-

ten

tentum ob conſpirationem cum Gallo; quod ne in præ-
iudicium A. B. vergat, cautum eſt *Capitul. Ferdinand. III.*
Art. 50.

XXXI.

Trimeſtre ſpatium, quo conuenire Electores debent,
non ſemper ſtrictè obſeruari ſolet. A Moguntino autem
id abreuiari nequit, etiamſi Bauarus & Saxo conſentiant,
omnes enim Electores hoc negotium tangit, non ſolos
Imperii vicarios.

XXXII.

Non tenetur Elector in perſona comparere, ſed
ſufficit, ſi legatum miſerit cum plena & omnimoda po-
teſtate. Non ergo vigore A. B. admittitur Legat⁹ manda-
tum ſpeciale ad certam perſonam eligendam habens, li-
cet huic ſaluberrimæ prouifioni plerumque fraus fiat per
ſeparatas inſtructiones.

XXXIII.

In arbitrio Electoris abſentis eſt, an extraneum
legatum mittere, an vero vni ex Coelectoribus votum
committere velit. Nec enim ſanctio Iuris Can. *in cap. 42.*
§. illud autem X. de Elect. vbi legato iurandum, Principa-
lem nec venire, nec vni ex Collegis votum committere
potuiſſe, vnquam in publico hoc negotio recepta.

XXXIV.

Moguntinus conuocat Electores intra menſem
a die notitiæ obitus Imperatorii; quo ceſſante, ipſis Electro-
ribus non conuocatis motu proprio conuenire liberum
eſt.

XXXV.

Locum electionis litium euitandarum cauſſa præ-
ſtat eſſe certum, quam incertum. Non tamen ciuitati

B

Fran-

Francofurtenſi adeo adſtricti Electores, quo minus poſſint alium electioni deſtinare locum.

XXXVI.

Vno alteroue Electorum ad electionem Imperatoriam non vocato, integra electio vitiatur; quamuis enim plura Electorum vota concludant, non tamen aliter hoc obtinet, quam reliquis legitime vocatis.

XXXVII.

Omnibus itaque Electoribus legitime vocatis, ſed quibusdam non comparentibus, vel ante electionem finitam recedentibus, horum ſuffragia non attenduntur, ſed cæteri nihilominus libere electionem peragere poſſunt, cum non comparentes iuri ſuo renunciariſſe cenſeantur.

XXXVIII.

Quid vero, ſi maxima pars Electorum legitime conuocatorum abſuerit, an non cæteri legitime nihilominus eligere poſſunt Imperatorem? Hoc verum quidem, ſed non conſultum Imperio æſtimamus, ne in partes ſcindantur Status, vnde ciuilitatis fuit, quod Albertus I. ob abſentiam Treuirenſis & Palatini, electioni renunciauerit, & de nouo eligi maluerit, teſte Buxtorff. *ad A.B. lb. 25.*

XXXIX.

Non violantur Gentium Iura; nec ad iniuriam Principum pertinet, ſi tempore electionis Imperatoriæ exterorum Principum ac Regum legati ciuitate Francofurtenſi exeſſe iubeantur; licet hoc male ad ſolum diem electionis reſtringatur.

XL.

Ad Cap. II.

In Imperatorem eligendus non præciſe Pontificiæ Reli-

Religioni debet esse addictus, sed post Pacificationem religiosam, præcipue vero post instrumentum Pacis, etiam ex Protestantibus aliquem eligi posse, omnino dicendum.

XLII.

Eligendus Imperator nec pubes, nec maiorennis esse debet, nec Imperii Legibus ætatem habet determinatam, Electorum enim arbitrio relictum, quot annorum Imperatorem eligere velint, hinc exemplum Iosephi Regis ante annum 18. ad regimen Imperii non admittendi, pariter non iuris constituti, sed placiti Collegii Electoralis fuit.

XLIII.

Germanus natione vt Imperator constituatur, certis imperii Legibus cautum non est, vt tamen nemo alius, nisi Germanus ad gubernacula admittatur, dignitas germanicæ nationis exigit, dum exteri magis libertati Statuum Imperii infidias struerent.

XLIV.

Ex domo Austriaca quod hætenus electi fuerint Imp. e re Imperii fuit; Inde tamen libertas eligendi Electoribus concessa minime sublata, imo hisce per protestationes in Capitulationibus repetitas abunde prospectum.

XLV.

Electores protestantes, eorumue Legati salua conscientia Missæ ante electionem Imperatoriam celebrandæ interesse possunt; officium enim Cæsari faciunt, non Missarum solennia probant. Praxis tamen non vniformis est.

Ceremonia tangendorum Euangeliorum in iuramentis adhiberi solita, per se nihil superstitionis habet, hinc quin illibata conscientia quis ita iurare possit, nil vetat: modo tamen non ad literam euangelii Iohannis, sed ad sensum respectus habeatur.

XLVI.

Iuramentum in electione noui Imperatoris præstandum, Electores sibi inuicem remittere nequeunt, cum non horum, sed Imperii totius præiudicium subfit.

XLVII.

Legati Electorum ad electionem missi, non tantum in animam Principalis (quod licitum est, ac æqualem conscientiae nexum, quoad Principalem inuoluit, quam si ipse in persona iurasset,) sed & in suam iuramentum præstare debent.

XLVIII.

Temporale quidem caput Imp. in Aur. Bull. dicitur, sed eundem quoque caput Ecclesiae rectissime dici posse, verissimum est.

XLIX.

Maiora vota in eligendo Imperatore quidem sufficiunt; non tamen vbique secundum hæc Imperii negotia deciduntur, vti documento est causa religionis, Contributionis, nouorum teloniorum.

L.

Capitulationes illæ, quibus Imp. potestas constringitur seu circumscribitur, hætenus a solis Electoribus confectæ, qui contra reliquos Imperii Status præscriptione quoad hoc punctum se tueri poterunt; Et quamvis perpetuæ Capitulationis spes facta sit in *Instr. Pac.*

Ar-

Ad
Cap. III.

Artic. 8. quamdiu tamen hæc nondum confecta, Electoribus ius Capitulandi saluum manet, qui etiam monita reliquorum Statuum non plane negligunt, sed nec illis se constringi patiuntur.

LI.

Electo nouo Imperatore, non inde labefactantur Statuum Imperii priuilegia ac Iura, si ab Imperatore nouo non sint confirmata; quod si tamen confirmatio petita, eandem Imperator denegare nequit, imo vi Capitulationis iuratae ad hanc adstringitur.

LII.

In Regno tam electiuo, quam succesiuo, priuilegia quæ ad dies vitæ speciatiim non restricta, morte Regis non exspirant, sed perpetuo apud priuilegiatum manent.

LIII.

Posse aliquem ex ipso Electorum collegio Imperatorem eligi, nec iuri, nec rationi contrarium est.

LIV.

Nec absurdum assertu est; Posse Electorem secularem (nam Ecclesiasticos alia ratio repellit) sibi ipsi votum dare, ac ita se in Imperatorem eligere.

LV.

Qui sibi ipsi votum dare potest, is & primum sibi votum licite dabit. Nec enim ordinis ratio hic quicquam operatur, si de iure constet.

LVI.

Alternatio, optimum sopiendæ super præcedentia motæ litis remedium, obtinet inter Treuirenses & Colonienfes Electores, sed tantum in sessione, non voto; cuius prioritas semper Treuirensi competit.

B 3

LVII.

LVII.

Ad Cap. IV. Legati, quamuis principalis sui locum ordinarie teneant, attamen Elector præfens absentis, vtut ordine prioris, Legato præfertur, sed hoc iterum quoad sessionem, non votum.

LVIII.

Imperium vacare Imp. morte, extra dubium est; nec, quamuis in familia Auftriaca superfit dignus Imperio successor, ea propter minus vacare dicendum.

LIX.

Depositione quoque Imperium vacare posse, de facto certum; de Iure dubium. Quod si tamen casum supponamus, vbi ima miscentur summis, Leges Imperii fundamentales tolluntur penitus, & bona verba tollendo malo non amplius sufficiunt, necessitas publica excusabit factum.

LX.

Dubium non est, vacare Imperium cui resignavit Imp. Antamen Imperans conscientiaæ suæ consulat satis, si fasces Imperii diuinitus commissos deponat sponte, merito dubitamus; nisi viribus animi corporisque ad sustinendam dirigendamque Imperii molem se imparrem viderit.

LXI.

Ius Coronam imponendi Imperatori ex A. B. Electori Coloniensi indubie competit. Lis vero Moguntino desuper mota hoc pacto fuit in Leopoldi electione sopita, vt Moguntinus & Coloniensis vnusquisque in sua dioecesi, extra eam vero alternatim, coronam imponant.

LXII.

Ad Cap. V. Vicariatus Imperii, vti Sereniss. Electori Saxoniae
cer-

certissime competit, ita an Palatinus an Bauarus eidem adiungendus, inducto Electoratu octauo, summe dubium. Nostrum non est hanc litem decidere, quamuis in sententiam illam, quam potentiss. Elect. Sax. in literis (quæ vid. *in diar. Europ. part. 1. p. 79.*) probauit, magis inclinemus.

LXIII.

Vicariis, cum alienandi potestas concessa non sit, non licebit rem Imperii in feudum dare, licet renouationem inuestituræ concedere, seu de feudo antea constituto inuestire possint.

LXIV.

Excipiuntur feuda Principum, quorum inuestitura Imperatori seruanda, quod verum puto, etiamsi vacante Imperio tempus petendæ inuestituræ elabatur. Quid vero ipsi Imperatori circa hæc feuda liceat, *Cap. Leop. artic. 30.* docet.

LXV.

Vicarii omnia iura, quæ ipsis in specie non sunt adempta, regulariter exercere poterunt; Hinc iura legitimandi, nobilitandi, priuilegia academiis concedendi, licite exercebunt.

LXVI.

Quamuis terræ Electorales Brandenburgicæ & Brunsvicenses, Iuri Saxonico renunciarint, nil tamen inde decedit iuri vicariatus Saxonici.

LXVII.

Electorem Palatinum Imperatori ius dicere posse, constat ex A. B. quo ipso nihil decedit maiestati Imperatoris; Longe enim diuersa sunt, an ex pacto, an vi superior-

rioritatis iudicem agnoscas : Nec enim absoluti Reges in suis regnis sine iudice esse solent.

LXVIII.

Rarum quidem Iurisdictionis exercitium contra Imperatorem allegabit Palatinus, nam quibus cum Imperatore priuata intercedit controuersia, contra ipsum, tanquam Archiducem Austriae experiuntur, quo casu ordinaria Imperii Iudicia patent; non tamen ea propter illustre hoc iudicandi munus exspirasse censeo.

LXIX.

Si Imp. actoris vices subeat, ad forum Palatini provocare nequit. Imo nec viuo Imperatore Regis Romani Iudicem esse Palatinum, existimo.

LXX.

Germaniam olim duplici illo Palatinatu, Rhenano & Saxonico vsam fuisse constat, vid. Dn. Vitriarius *de Iure publ. L. 1. c. 11. §. 4.* & quidem Palatinatus Saxonici sedes fuit *Alstedt*. Sed hoc dubium non tangunt Dd. an Imperatores constituti in locis Palatinatus Saxonici, adhuc iudicem habuerint Palatinum Rheni; annon potius Palatinum Saxonicum? Posterior sententia probabilis mihi videtur.

LXXI.

Ad
Cap. VI.

Electores in actibus ad curiam spectantibus omnes alios Principes, cuiuscunque eminentiae sint, praecedere cautum est in *A. B. c. 5.* Sed an etiam Regibus hoc casu praeferendi? Non videtur, cum Regi Bohemiae soli haec eminentia tribuatur. Sed idem de aliis Electoribus in processionibus solennibus asserendum.

LXXII.

LXXII.

Electorum legati non tantum in actibus ad curiam pertinentibus, sed etiam aliis quibuscunque, Principibus in persona præferuntur; hoc enim euincunt verba satis peripicua *Capit. Leopold. Art. 5.*

LXXIII.

Ius voti Electoralis non personæ sed Principatui co- hæret, inde, si contingeret, domum quandam Electro- ralem extingui, non posset Imperator sine Principatu Electoratum in alium transferre; ob quam causam Io- annes Fridericus El. Sax. circulum Electoralem cedere necessum habebat Mauritio Duci.

Ad
Cap. VII.

LXXIV.

Ius voti Electoralis vi successionis transfertur in fi- lium, etiam si nondum accesserit inuestitura Cæsarea.

LXXV.

Primogenitura in successione Electorali per A. B. expresse fundata, hæc tamen necessitatem non impo- nit primogenito, quo minus iuri suo renunciare possit, licet cessio iuris in tertio genitum ipsi non permittenda.

LXXVI.

Nepotem ex primogenito filio, secundo genito in E- lectoratu præferri, dubium non est; Cum non ex mor- te patris sed natiuitate dependeat ius primogenituræ, quod semel acquisitum cum sanguine transmittitur.

LXXVII.

Legitimum per subsequens matrimonium iure primogenituræ non gaudere, quibusdam visum est: Sed cum nulla lex Imperii huic resistat, pro eo pronun- ciandum erit. Alia ratio est, si ante hanc legitimatio- nem alius iam legitime natus fuerit.

C

LXXVIII.

LXXIIX.

Si primogeniti linea deficiat, an Seniori agnato simpliciter deferenda successio Electoralis an lineæ proximæ habenda ratio, prolixè disputatum fuit inter lineam Altenburgensem & Vinariensem. Pro Seniore pugnauit Goldastus *in Tr. de Seniore & Maior.* Pro lineali successione pugnauit Engelbrecht. *Tr. de Success. Electorali*, quæ posterior sententia verior.

LXXIX.

Tutela Principis Electoralis proximo agnato asseritur in A. B. Sed an testamento alius constitui poterit, in domo Palatina, sub initium huius seculi, acriter disputatum? Sane cum A. B. conderetur vna in Imperio Religio erat, quæ cum triplicata sit hodie, & ab Agnato diuersæ religionis maximum prouinciæ Electorali immineret periculum, merito limitanda erit decisio A. B. modo res Germana in eodem statu manserit.

LXXX.

Si ex multorum sententia tutela Electoralis explicanda ex Iure Communi, vt per proximum Agnatum non excludatur testamentarius Tutor, nec mater a Tutela, qua ius & votum Electorale non concernit, excludenda erit: Placet enim sententia Dn. Coccei. *de Iur. Publ.* Tutelam Electoralem quoad ius tantum & vocem deberi proximo Agnato, non quoad administrationem prouinciarum.

LXXXI.

In Prouinciis ergo ad Electoratum non pertinentibus, procul omni dubio, testamento Tutorem filio dare poterit Pater Elector.

LXXXII.

Ætas legitima Principis Electoralis determinata est
ipa-

spatio XIIIX annorum. Reliqui itaque Electorum filii, nisi priuilegium doceatur, maiorenes erunt, tempore ordinario. Verum an XXV annus secundum ius Comune, an XXI secundum mores Saxoniae sufficiunt? Posterius exinde probari posset, quia cum conderetur A. B. ignotum in his locis fuit Ius Romanum.

LXXXIII.

Ius prouidendi de Electoratu vacante, ad solum Imperatorem pertinet. Sed an post *Cap. Leop. Artic. 44.* aliorum Electorum consensu opus habet Imperator? Ita videtur; quod tamen ad votum negatiuum, si iusta contra dicendi causa adsit, restringendum erit.

LXXXIV.

Regnum Bohemiae vtut electitium fuisse defendatur, non tamen iure Electionis Regalia tenet Rex, sed per inuestituram Caesaream. Hodie Prouinciis hereditariis Imperatoris adscribitur, *Instr. Pac. Osnabr. Artic. 4. §. 55.*

Ad

Cap. VIII.

LXXXV.

Ius de non euocando Regni Bohemiae incolis hic assertum, non tantum aliorum Electorum, sed & Principum subditis commune est.

LXXXVI.

Regem Bohemiae coram Iudicio Austregarum conveniri posse, verius existimo.

LXXXVII.

Argentifodinarum ius commune est, & hodie statibus Imperii omnibus competit. Quod regale omnia ad se trahit commoda subterranea, quorsum & Carbones fossiles referendi.

Ad

Cap. IX.

LXXXIIX.

Iudaeorum receptio ad Regalia pertinet: sed receptio-

nis denegatio violationem humanitatis continet. Sane cum spem conuertendorum Iudæorum faciat Scriptura S. cur media inter Christianos subsistendi ipsis denegarentur? Licet dolendum, quod nihil curæ in illorum informationem impendant Principes.

LXXXIX.

Liberos Iudæorum inuitis parentibus si baptizare liceret, quod licet iuxta *c. u. C. 28. q. 1.* facilis eorum conuersio foret. Verum nos Iure baptismum reiicimus, licet in Captiuorum Turcarum liberis admittamus.

Ad
Cap. X.

XC.

Ius monetandi, Regi Bohemiæ amplissimis verbis hic confirmatum, nihil continere videtur præcipui præ aliis Electoribus & Statibus, præsertim cum hodie ad multos, etiam non Status, hoc Regale transiuerit. Hoc tamen singulare est, quod in quouis loco & parte Regni sui monetam cudere possit, cum reliqui Principes adstricti sint ad certum locum zu einer gewissen Münzstadt. Verum hoc in fine *c. 10. A. B.* etiam ad alios Electores extensum.

Ad
Cap. XI.

XCI.

Hoc tamen certum, Status Imp. ius monetandi vi iuris superioritatis sibi vindicare non posse, nisi speciali priuilegio muniti; quorsum pertinet 'vulgatum' illud: *Ein ieder Reichs-Standt / ist kein Münz-Stand.*

XCII.

Cum ius de non euocando subditis Electorum generatim concessum sit, per *A. B. c. u.* inde sequitur, nec illum, qui Imperatorem iniuriis affecit, Imperatore urgente remittendum esse, vt ab hoc puniatur, quod & ad aliorum statum subditos extensum est. *per Ordinat. Camer. P. 2. t. 1. pr.*

&

& sic hodie *L. vn. C. Si quis Imp. maledixerit* hoc passu non obseruatur.

XCIII.

An subditi statuum Imperii iuri de non euocando renunciare possint, disquiritur? Mihi negatiua verior, cum non solum fauorem subditorum, sed simul Principis concernat. Insuper clausula annullatoria eiusmodi tentatæ euocationis *hic c. 1. §. 2.* expresse adiecta.

XCIV.

Ius de non appellando Electoribus in A. B. concessum, a Iure Resortus, seu supremæ cognitionis, diuersum est.

XCV.

An Principes, iure de non appellando destituti, statuto inducere possint, ne appelletur? controuersum est. Affirmatiuam defendimus, si, non per modum imperii, sed per modum conuentionis, subditos, ne ad Cameram appellent, inducant, cum Appellatio sit beneficium, cui vnusquisque renunciare potest. Non ergo hoc stringeret extraneos in hoc territorio litigantes, quo minus appellare possint.

XCVI.

Pariter, quamuis omnibus Electoribus ius de non appellando competat, liberum tamen ipsis fuit ab hoc privilegio recedere, & ius suum ad certam summam restringere.

XCVII.

Summa appellabilis attenditur tantum in causis certam æstimationem habentibus: Si de iuribus sententia fuerit lata, appellationi locus, etiamsi res leuioris momenti videatur. Hinc ratione pulli gallinacei sin-

gulis annis præstandi, appellationem admitti, testis est
Blum. *Proc. Cam. c. 47. n. 45.*

XCVIII.

Ius de non appellando non excludit querelam dene-
gatae, vel fraudulenter protractae iustitiae. Quod si ta-
men iudex mediatus iustitiam denegaret, non Impera-
tor, sed territorii dominus adeundus.

XCIX.

Ad *Cap. XII.* Ius diætas pro lubitu instituendi speciatim Electori-
bus competit, per A. B. cap. 12. sed vt hoc tamen singulis
annis faciant, adstricti amplius non sunt, sed res ex ipso-
rum arbitrio dependet, adeo, vt nec Imperatoris con-
sensu opus sit, vid. *Capit. Leop. Art. 6.*

C.

Principibus quidem aliis, ad certum circulum pertinen-
tibus, pariter quidem permisi sunt conuentus *die Krans
Tage* per *d. Cap. Leop. Art. 6.* Verum non, vt de negotiis
Imp. sed circularibus tantum, deliberent, per verba
Capitulat. Dero Angelegenheiten zu beobachten. Ele-
ctores vero conuenientes etiam de Imperii negotiis de-
liberant.

CI.

A conuentibus Electoralibus A. B. Regem Bohe-
miæ non excludit, successu temporis tamen excludi cœ-
pit, vnde cum *A. 1612.* Rex Bohemiæ Cardinalem Clese-
lium mitteret ad Conuentum Electoralem, non admis-
sus fuit.

CII.

Collegium Electorale in suo conuentu Commis-
sarium Imperialem admittere non tenetur, nisi ex vrba-
nitate, cui etiam adscribo, quod in conuentu Electorali
de *A. 1630.* Galliae & Britanniae Regum Legati fuerint præ-
sentes.

CIII.

CIII.

Singulare omnino est, & hodie quam maxime in
vsum reuocandum, quod cautum est *in A. B. c. 12. §. 3.* ne
tractatus de communi salute & pace, per excessiuam fre-
quentationem conuiuiorum retundantur.

CIV.

Imperator per priuilegia certis personis concessa,
non potest derogare iuribus Electorum, aut aliquem in
eorum territorio a Iurisdictione territoriali eximere,
per A. B. c. 13.

Ad
Cap. XIII.

CV.

Vtut priuilegia *proprio motu* concessa plenius inter-
pretanda sint, adeo vt in his cesset exceptio sub & obre-
ptionis; attamen hæc clausula nil quicquam operatur vl-
tra potestatem Principis, quam de iure habet.

CVI.

Reuocatio priuilegiorum, vtut Principem non de-
ceat, cuius vna lingua, vnusque calamus esse debet: At-
tamen recte facit, si ex post facto sentiat, se priuilegio
suo, iuri alterius præter meritum intulisse damnum, si
hæc, ad ductum huius textus, ex certa scientia reuocet, &
irrita pronunciet.

CVII.

Quamuis Vasallo deneganda non sit potestas, feu-
dum refutandi, & aliorsum se conferendi 2. F. 38. sancta
tamen ipsis memoria pristini Domini manere debet, ne
hunc malitiose diffidet. *A. B. c. 14.*

Ad
Cap. XIV.

CVIII.

Diffidationis pœnam etiam inter priuatos capita-
lem

lem esse, constat, modo tamen ex diffidatione non vni personæ, sed toti ciuitati aut communitati periculum immineat.

CIX.

Ad
Cap. XV. Ciuibus imperii mediatis nulla confœderatio permissa, inuito territorii Domino, in tantum, vt nec alterius protectioni se committere valeant.

CX.

Statibus vero Imperii etiam cum exteris Ius fœderum, siue pacis & belli patet, nisi in præiudicium Imperii tendat. *Instr. P. Artic. 8. §. gaudeant.*

CXI.

An ergo & cum Turca fœdus inire fas erit? Aff. si fœdus defensuum, & necessitas hoc vrgeat; Christianus enim alterum iniuste armis opprimens, peior Turca est.

CXII.

Ad
Cap. XVI. Non absolute prohibet *A. B. c. 16.* quo minus quis alterius Ciuitatis ciuis fiat, sed hoc disponit, ne in præiudicium Ciuitatis originariæ, ad Ciuitatis nouiter adeptæ priuilegia prouocet. *Conf. L. 22. §. 2. ff. ad Municip.*

CXIII.

Ius migrandi ciuibus imperii mediatis omnino liberum est, si solito detractiois oneri se subiecerint.

CXIV.

Ad
Cap. XVII. Ex illa diffidandi licentia, quam certo adhuc modo indulget *A. B. Cap. 17.* nata est illa rigida quorundam eruditorum cautela, in casum commissæ moræ sibi licentiam stipulando: daß Er mit Raub und Brand wider ihn verfahren möge / quod merito reprobandum.

CXV

CXV.

Bella inter status Imperii, cum iudicem habeant, quatenus offensionem continent semper iniusta sunt: Defensuum vero omni iure licitum.

CXVI.

Literæ intimatoriæ in *A.B. c. 18.* præscriptæ, non amplius in forma Patenti, sed clausæ singulis insinuandæ. Ad *C. XVIII.*

CXVII.

Vnum Electorem plures Legatos ad locum Electionis Imperatoriæ mittendi ius habere, constat ex formula mandati in *A.B. c. 19.* dum quemlibet eorum in solidum admitti cauet: Ipsi tamen actui Electionis vnus tantum interest. Ad *Cap. XIX.*

CXVIII.

Legato Electorali mandatum non tantum ad substituendum, sed etiam ad reuocandum dari debet, quæ clausula reuocandi omnino necessaria, sine hac enim substituens substitutum reuocare nequit. *cap. 3. de Procurat. in 6to.*

CXIX.

Electores ius eligendi vigore principatus competere cauetur in *A.B. c. 20.* de quo iam dictum supra. Quid ergo si quis duplicem Electoratum possideat? Resp. duplici gaudebit voto, pariter sicut in Comitibus Electori Brandenburgico tot vota in Collegio Principum competunt, quot Principatus possidet. Ad *Cap. XX.*

CXX.

Ius de præcedentia disponendi solius Imp. est, licet quantum ad Electorales processiones horum conuentioni negotium relinquatur, quæ hodie iterum de nouo ineunda, postquam nonus Electoratus numerum auxit. Ad *Cap. XXI.*

CXXI.

Alias iura præcedentiæ certis non nituntur regulis, sed Ad *Cap. XXII.*

D

ex

ex obseruantia iudicandæ. Maiorem dignitatem præferendam dicunt; quod tamen fallit, si dignitas ab actu, qui geritur remotus sit, cuius rei in Rege Bohemiæ exemplum est.

CXXII.

Ad *Cap. XXIII* Optime statutuum in A. B. c. 23. quod in negotiis Archi-Episcopalibus ille pro priore reputandus, qui prior consecratus est, quod conuenit Iuri Canon. C. 5. dist. 74. Verum in negotiis politicis hoc non obseruatur.

CXXIII.

Ad *C. XXIV.* Ad singularem Electorum eminentiam pertinet, quod in ipsos crimen Maiestatis committatur eodem effectu, quam si in Imperatorem commissum esset, h. e. vt bona perduellis, vbicunque sita, confiscentur.

CXXIV.

Quod tamen Fisco Imperatorio hæc bona vi huius textus vindicari debeant, hoc hodie aliter se habet in bonis mediatis quæ Fisco domini territorii cedunt.

CXXV.

In Principes Imperii alios a subdito commissum Crimen læsæ Maiestatis dici posse non nego, sed æqualiter hoc puniendum esse, quam si res Electorem tangeret, nego.

CXXVI.

Vt filii in crimine Maiestatis paterno pereant supplicio, iustitiæ regulis non quadrat; Vt vero patria expellantur, infamia notentur, & bonis priuentur, iniquum non est: Exigit enim salus publica peccandi occasionem præscindere illis, quas connatus vindictæ stimulus ad vlciscendam patris mortem cum damno Reip. excitare solet.

CXXVII.

Non immerito statutum est, vt fociis perduellionis pro-

proprio motu se deferentibus & complices reuelantibus concedatur impunitas, imo & præmium indulgeatur, cum nullo feliciore remedio societas delinquentium per diffidentiam turbari possit, quam si alteri ex revelatione præmium, alteri pæna immineat.

CXXIIX.

Dum Electoratus indiuiduos constituit *A. B. cap. 25.* probabile est Principatus reliquos fuisse quondam diuiduos. De cætero autem quod habetur *2. Feud. 55.* Feuda maiora debere esse indiuidua, in Germania parum obseruatum fuit; Et si tandem indiuiduitas Principatum admitteretur, imbellis consequentia foret, Ergo soli Primogenito competit successio; nam vel forti hic locus esset, vel plures etiam fratres pro indiuiso regimen Prouinciæ sustinere possent.

Ad
Cap. XXV.

CXXIX.

Potest tamen Primogenitura in reliquis Principatibus induci, & facilius quidem ante liberorum natiuitatem, quam his iam procreatis: Cum non sit in arbitrio Imper. ius illis quæsitum tam ex prima inuestitura, quam ex natiuitate ipsis auferre.

CXXX. Apanagium, quod Princeps in Electoratu succedens, fratribus vltrogenitis debet Lege publica determinatum non est, hinc nec necessarium fore puto, vt legitimæ quantitatem attingat. *A. B.* vero hic loci ad Conscientiam & pietatem successoris prouocat.

Ad

CXXXI. Quamuis Electorum singulis certa insignia præscripserit *A. B. c. 26.* in Coronatione Imp. præferenda, hæc tamen per se nihil conferunt ad dignitatem Electoralem; vtpote cuius eminentiæ in voto & sessione, si eligendus sit Cæsar consistit, nec huic quicquam decedit, si

C. XXVI.

certum nouo Electori officium nondum fuerit assignatum.

Ad
 C. XXVII. CXXXII. Ipsa officia Electoralia secundum *A.B. c. 27.* expedienda non dependent ab Episcopo Bambergensi, licet simile quidpiam officium ipsi per subofficiales certos, ab Imperialibus plane diuersos præstari soleat; Hoc vero vt Elector nouiter constitutus pariter ambiat consultum non est, cum & alii Electores se dudum ab illo officio Bambergensi liberatos voluerint.

Ad
 C. XXVIII. CXXXIII. Singularis Electorum eminentia est, quod singulis in diæta Electionis mensa præparetur, Principibus vero vna tantum in loco depressiori, qui & capite aperto adsident, Electores vero capite tecto.

Ad
 C. XXIX. CXXXIV. Electores inuestituram a Cæsare petentes a laudemio vtique exempti sunt, aliquid tamen præstandum ipsis officialibus Cæsaris, sed maior summa Cancellariæ ab aliis Principibus exsoluenda.

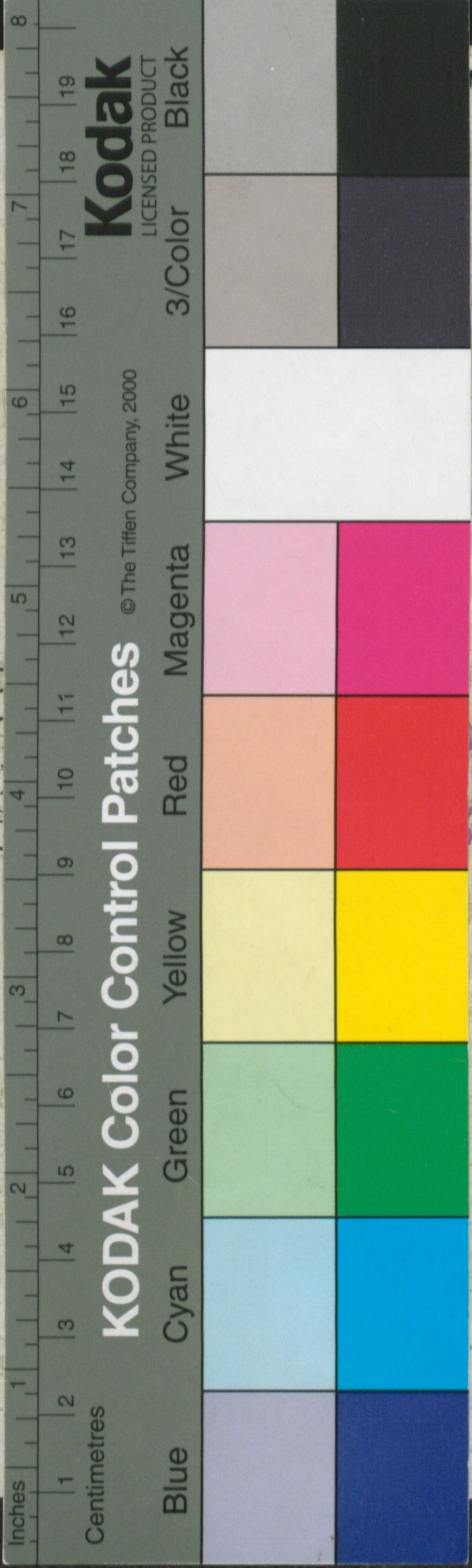
CXXXV. Ius eligendi subofficialem cuius Electori liberum est, qui plerumque per modum feudi officium hoc familis quibusdam illustribus conferunt.

Ad
 C. XXX. CXXXVI. Linguarum studium Principibus Electorum *c. 30.* commendatum; hodie longe aliter se habet: de Slauica enim lingua extirpanda potius agi debebat, Italica sublatis expeditionibus Romanis parum necessaria: Latina autem lingua, quam sub Grammatica hic intellectam volunt, adeo vniuersalis est, vt pro lingua gentium reputetur, & cum exteris sine præiudicio adhibetur & hinc merito addiscenda. Sed hodie fere nullum aliud idioma, quam gallicum auditur, quod ne tandem Germanam grauitatem & honestatem perimat, optamus.

S. D. G.

1017 1158

BIBLI
PONIC

13
A.V.R.
CONTI
RESI
SER
D.V.
MARCHIONE
IN-111V
D.M. I
L.V.D.
PAIR
IN A
L.1111
L.1111

